

Chișinău, 02 octombrie 2025

DECLARAȚIA COALIȚIEI CIVICE PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

privind alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte ([CALC](#)), formată dintr-o rețea de organizații neguvernamentale care de peste două decenii monitorizează procesele electorale din Republica Moldova, își prezintă constatarea finală asupra scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025.

Având în vedere activitatea de monitorizare și analiză realizată de organizațiile membre în scrutinul parlamentar din 2025, Coaliția apreciază că **alegerile parlamentare 2025 au fost parțial libere și parțial corecte**.

Scrutinul parlamentar s-a desfășurat într-un climat complex, caracterizat de polarizare socială și politică accentuată, precum și tentative de influență externă ce se înscriu în tiparele războiului hibrid, inclusiv prin utilizarea extensivă a instrumentelor de manipulare informațională și corupere a alegătorilor.

În pofida acestui fond tensionat, procesul electoral a fost administrat profesionist de către Comisia Electorală Centrală, în termenii prevăzuți de lege, cu o mobilizare semnificativă a autorităților în jurul combaterii finanțării netransparente și a corupției electorale. Instituțiile statului au demonstrat reziliență la interferențele externe, iar cetățenii au participat activ la vot, atât în țară, cât și peste hotare, contribuind astfel semnificativ la protejarea integrității procesului democratic.

Cadrul juridic

Alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 s-au desfășurat în baza Codului Electoral intrat în vigoare la 1 ianuarie 2023, fiind aplicat pentru prima dată unui scrutin parlamentar. Perioada premergătoare a fost marcată de modificări legislative substanțiale, inclusiv în 2025, ce au vizat atât Codul Electoral, cât și legislația conexasă - Legea partidelor politice, Codul contravențional, Codul penal și altele.

Aceste ajustări au introdus instrumente noi pentru combaterea corupției electorale și prevenirea finanțării politice ilegale: sancțiuni mai dure pentru fraude și abuzuri, termene reduse pentru examinarea cazurilor de corupție electorală și mecanisme consolidate de verificare a rapoartelor financiare. În același timp, a fost extins la zece state votul prin corespondență și s-au instituit reguli mai stricte pentru înregistrarea concurenților electorali pentru a spori transparența acestora și a consolida accesul egal la competiția electorală.

Totuși, adoptarea acestor modificări după stabilirea datei alegerilor au afectat stabilitatea cadrului legal. În plus, deciziile privind neînregistrarea unor competitori, motivate inclusiv pe baza unor informații confidențiale, au ridicat semne de întrebare privind transparența și prerogativele unor instituții în procesul electoral.

În ansamblu, noul cadru legal este mai robust decât în scrutinele anterioare, stabilind bariere mai ferme împotriva practicilor abuzive și consolidând mecanismele de integritate electorală.

Cadrul instituțional

Autoritățile electorale și instituțiile cu atribuții în domeniu au depus eforturi vizibile pentru a asigura buna desfășurare a scrutinului parlamentar din 2025. Comisia Electorală Centrală (CEC) a activat în componență deplină, organizând ședințe publice transmise online și publicând hotărârile adoptate; publicarea contestațiilor și a sesizărilor primite la fel a contribuit la transparența procesului electoral.

Inspectoratul General al Poliției (IGP) s-a manifestat ca o instituție mai fermă în documentarea rapidă a contravențiilor și suspiciunilor de corupție electorală, iar cooperarea dintre CEC, IGP, Procuratură, Consiliul Audiovizualului (CA) și Serviciul de Informații și Securitate (SIS) a fost mai intensă decât în scrutinele precedente.

Cu toate acestea, aplicarea legii nu a fost întotdeauna uniformă, iar în unele situații au fost semnalate diferențe de tratament în gestionarea adunărilor publice sau în sancționarea utilizării resurselor administrative. Comunicarea instituțiilor pe cazurile de corupție electorală nu a fost mereu coerentă, alimentând percepția de panică și chiar impresia unei coordonări politizate a procesului.

De asemenea, unele partide politice s-au confruntat cu dificultăți în respectarea noilor cerințe administrative, inclusiv prezentarea documentelor obligatorii la Agenția Servicii Publice, ceea ce le-a limitat capacitatea de a intra în competiție.

În ansamblu, cadrul instituțional a demonstrat o capacitate mai ridicată de coordonare și profesionalism, dar deficiențele de aplicare unitară a legii, comunicarea inegală și transparența insuficientă a unor decizii sensibile au rămas provocări majore pentru consolidarea încrederii în integritatea procesului electoral.

Campania electorală

Campania electorală din 2025 s-a desfășurat, în linii mari, în conformitate cu prevederile legale, oferind candidaților eligibili posibilitatea de a concura și alegătorilor posibilitatea de a-și exprima opțiunile politice. Libertatea de întrunire și de expresie a fost, în general, respectată, iar cadrul legal a permis desfășurarea competiției.

Totuși, procesul electoral a fost puternic influențat de factori care au afectat calitatea dezbaterii democratice. Discursul electoral a exploatat frica de război în detrimentul unor discuții axate pe programele și politicile publice. Retorica negativă, discursul instigator la ură și mesaje de divizare socială, au fost utilizate extensiv de concurenții electorali.

Campania s-a mutat în proporție semnificativă în mediul online, un spațiu insuficient reglementat și vulnerabil la manipulare și campanii coordonate de dezinformare. În plus, sondaje neautorizate și cu conținut manipulator au circulat nestingherit pe platformele digitale, influențând climatul electoral.

Un alt fenomen problematic a fost utilizarea resurselor administrative în sprijinul unor concurenți, inclusiv prin mobilizare organizată a angajaților instituțiilor publice sau folosirea infrastructurii și mijloacelor financiare ale statului pentru promovare electorală. Aceste practici au afectat echitatea competiției și au creat percepția unei implicări abuzive a autorităților în favoarea unor concurenți electorali.

De asemenea, campania a fost marcată de promisiuni nerealiste și de mesaje care contravin valorilor democratice și drepturilor fundamentale, inclusiv atacuri la adresa jurnaliștilor și a organizațiilor

societății civile. Implicarea indirectă a unor culte religioase, a fost constatată și în acest scrutin, contravenind principiului separării bisericii de stat.

În teritoriul controlat de administrația de facto de la Tiraspol, nici de această dată concurenții electorali, societatea civilă sau presa nu au avut posibilitatea de a organiza campanii de informare sau întruniri cu alegătorii. Libera circulație, izolarea informațională și restricțiile impuse locuitorilor din regiunea transnistreană rămân obstacole serioase pentru condițiile votului conștient.

În ansamblu, deși campania electorală din 2025 s-a desfășurat formal în limitele legii, modul în care aceasta a fost dominată de discursul polarizant, dezinformare online, utilizarea resurselor administrative și absența unor dezbateri pluraliste autentice a diminuat substanțial calitatea competiției politice.

Finanțarea campaniilor și corupția electorală

Alegerile parlamentare au avut loc într-un cadru cu reguli mai stricte privind raportarea și controlul finanțării partidelor politice și a concurenților electorali. CEC a demonstrat un angajament mai ferm față de integritatea procesului, aplicând sancțiuni proporționale și luând decizii de excludere a formațiunilor care nu au respectat standardele de transparență. De asemenea, disciplina financiară a concurenților electorali a fost vizibil mai ridicată comparativ cu scrutinele anterioare, iar aplicarea consecventă a obligațiilor de raportare reprezintă un pas important înainte.

În pofida acestor progrese, fenomenele de corupție electorală au căpătat forme mai sofisticate și mai greu de documentat. Au fost constatate cazuri de mobilizare remunerată a participanților la proteste, utilizarea aplicațiilor de mesagerie criptată pentru coordonarea campaniei și transferuri financiare netransparente, precum și simulări de plăți și colectări ilegale de date personale. O parte semnificativă a comunicării electorale a avut loc înainte de perioada oficială de campanie, finanțată din surse a căror raportare a fost amânată, ceea ce a creat un dezechilibru concurențial.

Deși cadrul legal actualizat a introdus instrumente mai robuste de prevenire și sancționare a corupției electorale, persistența schemelor ilicite, lipsa reglementării activităților finanțate prin terți și discrepanțele între cheltuielile raportate și cele efective continuă să afecteze integritatea și transparența competiției electorale.

Mass-media și mediul online

Cadrul legal național privind reflectarea alegerilor de către mass-media a fost îmbunătățit prin actualizarea legislației audiovizuale și transpunerea standardelor Uniunii Europene pentru platformele media neliniare. Aceste modificări au consolidat regulile aplicabile instituțiilor media, urmărind să asigure mai multă claritate, echitate și transparență în prezentarea concurenților electorali.

Consiliul Audiovizualului (CA) a desfășurat, pentru prima dată, un control extins privind respectarea legislației electorale de către furnizorii de servicii media audiovizuale care au declarat reflectarea campaniei parlamentare din 28 septembrie 2025. Monitorizarea a cuprins întreaga campanie, inclusiv zilele de „tăcere electorală”, acoperind toate cele cinci tipuri de programe prevăzute de Codul electoral. În plus, în luna mai 2025, CA a sancționat în premieră un furnizor neliniar pentru difuzarea de publicitate politică mascată, semnalând extinderea controlului și asupra spațiului online.

În pofida acestui progres, monitorizările societății civile au indicat multiple abateri de la regulile de reflectare echitabilă. O parte a posturilor de televiziune a asigurat accesul tuturor concurenților

electorali în știri și emisiuni, însă alte instituții media au ales să reflecte preponderent activitatea instituțiilor statului, diminuând astfel vizibilitatea campaniei unor candidați. În anumite cazuri, s-au constatat manifestări de partizanat politic și nerespectări ale Codului Serviciilor Media Audiovizuale.

Campania din 2025 s-a caracterizat printr-o utilizare intensă a platformelor online și a rețelelor sociale, care au devenit principalul canal de comunicare, mobilizare și promovare pentru partide și candidați. În online s-au desfășurat și cele mai ample campanii coordonate de dezinformare și falsuri menite să submineze încrederea în instituții și să exploateze temerile legate de securitate și război. În paralel, atacurile asupra presei independente și campaniile de denigrare au alimentat neîncrederea publică.

CALC recunoaște eforturile jurnaliștilor independenți și de investigație, care prin documentarea schemelor de finanțare netransparentă și a campaniilor de manipulare au contribuit la informarea publicului și la evidențierea problemelor de integritate a concurenților electorali.

Incluziunea procesului electoral

Extinderea cu circa 30% a numărului de secții de votare în străinătate, împreună cu implementarea votului prin corespondență în mai multe state, au reprezentat măsuri importante pentru consolidarea dreptului de vot al cetățenilor din diaspora. Prezența mare la vot a alegătorilor din afara țării a reconfirmat necesitatea extinderii rețelei de secții de votare în străinătate.

Reamplasarea, în ajunul zilei alegerilor, a unor secții de votare destinate alegătorilor din regiunea transnistreană a fost realizată prin decizii motivate oficial de considerente de securitatea, a căror transparență însă a fost insuficientă. Acest fapt, dar și diminuarea numărului de secții de votare și a buletinelor de vot repartizate alegătorilor din stânga Nistrului, deși justificată la fel oficial prin scăderea participării la scrutinele precedente, a afectat accesul efectiv al cetățenilor la urnele de vot și a generat frustrări în ziua alegerilor. În consecință, aceste măsuri au restrâns dreptul de vot, iar modul de adoptare a unor astfel de decizii a alimentat neclarități și suspiciuni cu privire la corectitudinea și echitatea procesului electoral.

În acest scrutin s-au înregistrat progrese în asigurarea accesului la vot pentru persoanele cu dizabilități, prin adaptarea unui număr mai mare de secții de votare și implementarea unor măsuri suplimentare pentru sprijinirea participării acestora. Cu toate acestea, problemele legate de accesibilitatea fizică persistă în multe locații, menținând o barieră importantă pentru exercitarea deplină a dreptului la vot de către persoanele cu mobilitate redusă.

În ceea ce privește egalitatea de gen, respectarea cotei de gen și aplicarea regulilor privind poziționarea pe liste au contribuit la o creștere a numărului de candidate. Cu toate acestea, plasarea insuficientă a femeilor pe poziții eligibile a limitat efectele acestor măsuri: estimările arată că în noul Parlament vor accede circa 37 de femei, mai puțin decât cota de 40% prevăzută de lege și în scădere față de legislaturile anterioare. Un aspect pozitiv remarcabil al scrutinului din 2025 este implicarea mai activă a tinerilor alegători, care au participat în număr mai mare decât la scrutinele precedente.

În concluzie, deși scrutinul din 2025 a fost marcat de progrese semnificative în facilitarea accesului la vot pentru diaspora, tineri și persoane cu dizabilități, persistă decalaje în privința egalității de gen și a participării alegătorilor din regiunea transnistreană, ceea ce confirmă caracterul parțial incluziv al procesului electoral.

Concluzii finale

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte reiterează faptul că alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 au fost **parțial libere și parțial corecte**, reflectând atât reziliența democratică a instituțiilor, cât și persistența unor vulnerabilități structurale. Progresele înregistrate în consolidarea cadrului juridic și instituțional, mobilizarea autorităților pentru combaterea corupției electorale și participarea înaltă a alegătorilor – inclusiv din diaspora – demonstrează voința societății de a apăra democrația.

În același timp, rămân provocări majore legate de finanțarea netransparentă a campaniilor, utilizarea resurselor administrative, proliferarea dezinformării și polarizarea discursului politic. Aceste deficiențe subminează egalitatea de șanse a concurenților și încrederea cetățenilor în caracterul deplin liber și corect al alegerilor.

Coaliția face apel la autorități să continue reformele și să aplice consecvent legea, astfel încât viitoarele scrutine să asigure un cadru mai predictibil, mai transparent și pe deplin incluziv. În egală măsură, Coaliția subliniază responsabilitatea actorilor politici și a instituțiilor media de a contribui la consolidarea unui climat electoral bazat pe respectarea legii, a drepturilor fundamentale și a valorilor democratice.

CALC își reafirmă angajamentul de a monitoriza procesele electorale, de a formula recomandări constructive și de a promova o democrație funcțională în Republica Moldova, în care alegerile să reflecte integral voința suverană a poporului.

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte este o entitate permanentă, benevolă, constituită din organizații obștești din Republica Moldova. Misiunea Coaliției este de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.

www.alegeliber.md

Resurse ale membrilor Coaliției civice pentru Alegeri Libere și Corecte:

1. Promo-LEX

- a. [RAPORTUL nr. 1 | Misiunea Promo-LEX de Observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025](#)
- b. [RAPORTUL nr. 2 | Misiunea de observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025](#)
- c. [RAPORTUL nr. 3 | Misiunea de observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025](#)
- d. [RAPORTUL nr. 4 | Misiunea de observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025](#)
- e. [Misiunea Promo-LEX de observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025. Concluzii și constatări – ziua alegerilor](#)

2. Asociația ADEPT

- a. [DECLARAȚIA COALIȚIEI CIVICE PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE. Observații intermediare la jumătatea campaniei pentru alegerile parlamentare 2025](#)
- b. [Nota analitică ADEPT: VOTAREA PESTE HOTARE LA ALEGERILE DIN REPUBLICA MOLDOVA: PRO ȘI CONTRA](#)
- c. [Notă Analitică privind secțiile de votare peste hotare la alegerile parlamentare 2025](#)
- d. [Alegeri parlamentare 2025: Secții de votare pentru cetățenii din stânga Nistrului](#)
- e. [Nota analitică ADEPT: Platformele electorale ale partidelor politice în alegerile parlamentare din 2025](#)
- f. [Posibilele scenarii post-electorale: scrutinul din 28 septembrie 2025](#)

3. Centrul pentru Jurnalism Independent

- a. [Raport nr.1. Monitorizarea mass-mediei în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, 29 august – 5 septembrie 2025](#)
- b. [Raport nr.2 / 6 – 12 septembrie 2025. Monitorizarea mass-mediei în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025.](#)
- c. [Raport nr.3 / 13 – 19 septembrie 2025. Monitorizarea mass-mediei în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025.](#)
- d. [Raport nr.4 / 20 – 26 septembrie 2025. Monitorizarea mass-mediei în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025.](#)

4. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

- a. [Analiza CPD. Radiografia scrutinului parlamentar 2025](#)
- b. [Analiza CPD: Promisiunile electorale pentru 2025 omit, în mare măsură, egalitatea de gen și incluziunea](#)
- c. [Analiza CPD. Unde au fost femeile în această campanie electorală?](#)

5. Asociația Presei Independente

- a. [Inițiativa pentru Parlament Curat](#)

6. Alianța Infonet

- a. [Evaluarea națională a accesibilității secțiilor de votare realizate în anul 2025 de Alianța INFONET. 112 secții din numărul total de 1974 de secții de votare din Moldova sunt accesibile](#)
- b. [Raport preliminar de evaluare prin prisma dimensiunii de dizabilitate a platformelor electorale ale concurenților la Alegerile Parlamentare din 28 septembrie 2025](#)
- c. [Raport preliminar de evaluare prin prisma dimensiunii de dizabilitate a paginilor web ale concurenților electorali AP 2025](#)
- d. [Raport preliminar de evaluare a accesibilității dezbaterilor electorale și a reflectării dimensiunii de dizabilitate în mass-media](#)
- e. [Jurnalul Monitorului de Accesibilitate \(V\): concluzii din evaluarea infrastructurii BESV](#)

7. Centrul de Resurse Juridice din Moldova

- a. [CRJM: Programele electorale din perspectiva drepturilor omului și a statului de drept](#)